

Gemensamma författningssamlingen avseende hälso- och sjukvård, socialtjänst, läkemedel, folkhälsa m.m.

ISSN 2002-1054, Artikelnummer 2025-6-9611

Utgivare: Chefsjurist Pär Ödman, Socialstyrelsen

Socialstyrelsens kungörelse om ändring i allmänna råden (SOSFS 2012:3) om värdegrunden i socialtjänstens omsorg om äldre;

**HSLF-FS
2025:23**

Utkom från trycket
den 26 juni 2025

beslutade den 27 maj 2025.

Socialstyrelsen beslutar i fråga om Socialstyrelsens allmänna råd (SOSFS 2012:3) om värdegrunden i socialtjänstens omsorg om äldre *dels* att mellanrubriken ”Insatser av god kvalitet” närmast efter rubriken ”Värdigt liv” ska utgå.

dels att de allmänna råden under rubrikerna ”Tillämpningsområde”, ”Privatliv och integritet”, ”Självbestämmande, delaktighet och individanpassning”, ”Trygghet” och ”Meningsfull tillvaro” ska ha följande lydelse.

dels att det närmast efter rubriken ”Värdigt liv” ska införas nya mellanrubriker som ska lyda ”Vetenskap och beprövad erfarenhet”, ”Uppföljning och kvalitetsutveckling” och ”Personalens utbildning och erfarenhet”.

dels att de allmänna råden under mellanrubrikerna ”Vetenskap och beprövad erfarenhet”, ”Uppföljning och kvalitetsutveckling” och ”Personalens utbildning och erfarenhet” ska ha följande lydelse.

I dessa allmänna råd ges rekommendationer till stöd för tillämpningen av bestämmelsen i 2 kap. 3 § socialtjänstlagen (2025:400) i fråga om värdegrund för socialtjänstens omsorg om äldre.

Tillämpningsområde

Dessa allmänna råd gäller vid handläggning av ärenden och genomförande av insatser inom socialtjänstens omsorg om äldre.

Värdigt liv

Vetenskap och beprövad erfarenhet

Av 5 kap. 1 § socialtjänstlagen (2025:400) framgår det

- att verksamhet inom socialtjänsten ska vara av god kvalitet,
- att verksamheten ska bedrivas i enlighet med vetenskap och beprövad erfarenhet, och
- att var och en som fullgör uppgifter inom socialtjänsten ska medverka till att den verksamhet som bedrivs och de insatser som genomförs är av god kvalitet.

Uppföljning och kvalitetsutveckling

Av 5 kap. 2 § socialtjänstlagen (2025:400) framgår det

- att socialnämnden ska systematiskt och fortlöpande följa upp, utveckla och säkra kvaliteten i verksamheten.

Personalens utbildning och erfarenhet

Av 5 kap. 3 § socialtjänstlagen (2025:400) framgår det

- att personal som utför uppgifter inom socialtjänsten ska ha lämplig utbildning och erfarenhet.

Privatliv och integritet

Av 2 kap. 1 § andra stycket socialtjänstlagen (2025:400) framgår det att verksamheten ska bygga på respekt för enskildas självbestämmanderätt och integritet.

Den nämnd som har ansvar för verksamhet inom socialtjänsten eller den som yrkesmässigt bedriver enskild verksamhet bör beakta följande aspekter för att se till att äldre personers privatliv och integritet respekteras:

- Personalen värnar om att den äldre personen får leva sitt liv i enlighet med sin personlighet och identitet.
- Personalen respekterar att den äldre personens bostad är dennes hem, t.ex. genom att det finns en överenskommelse om hur besök i hemmet ska gå till.
- Personalen arbetar på ett sätt som säkerställer att den äldre personen själv får bestämma om den kroppsliga omsorgen, t.ex. av- och påklädning och toalettbesök.
- Personalen visar diskretion i omsorgssituationer.

Självbestämmande, delaktighet och individanpassning

I 2 kap. 1 §, 10 kap. 3 § och 10 kap. 4 § socialtjänstlagen (2025:400) finns det bestämmelser om självbestämmanderätt och delaktighet.

Den nämnd som har ansvar för verksamhet inom socialtjänsten eller den som yrkesmässigt bedriver enskild verksamhet bör beakta följande aspekter för att se till att äldre personer visas respekt för och får stöd i sitt självbestämmande, är delaktiga i hur stöd och hjälp ges samt får individanpassad omsorg:

- Personalen ger den äldre personen stöd i att upprätthålla sitt oberoende, t.ex. genom att tillämpa ett funktionsbevarande och rehabiliterande arbetssätt.
- Personalen arbetar på ett sätt som säkerställer att den äldre personen kan påverka såväl innehållet i beslut om bistånd som hur insatserna genomförs.
- Personalen arbetar på ett sätt som säkerställer att hjälpen och stödet anpassas till den äldre personens behov, förutsättningar och önskemål.
- Personalen har ett förhållningssätt som inbjuder den äldre personen att föra fram sina åsikter och önskemål.
- Kommunikationen med den äldre personen anpassas till hans eller hennes förutsättningar och behov.
- Samtal förs på ett språk som den äldre personen förstår och särskild hänsyn tas till betydelsen av att få uttrycka sig på sitt modersmål, om detta inte redan följer av förvaltningslagen (2017:900) eller lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk.
- Personalen samarbetar med närstående när den äldre personen så önskar.

Välbefinnande

Trygghet

Av 8 kap. 2 § socialtjänstlagen (2025:400) framgår det att socialnämnden ska arbeta för att äldre personer får möjlighet att leva och bo självständigt under trygga förhållanden.

Den nämnd som har ansvar för verksamhet inom socialtjänsten eller den som yrkesmässigt bedriver enskild verksamhet bör beakta följande aspekter i syfte att verka för att äldre personer ska känna trygghet:

- Personalen arbetar på ett sätt som skapar förtroende och trygghet.

- Personalen värnar om att insatser genomförs på de tider och på det sätt som personalen och den äldre personen har kommit överens om.
- Personalen informerar den äldre personen inför förändringar, t.ex. om när och hur en insats ska genomföras.
- Personalen arbetar på ett sätt som säkerställer kontinuitet i insatserna, t.ex. genom att ta hänsyn till den äldre personens önskemål om vem som återkommande ska hjälpa till med den personliga omvårdnaden.
- Personalen uppmärksammar sådant som skapar oro eller ovisshet hos den äldre personen och kommer överens med honom eller henne om vad som ska göras för att han eller hon ska känna sig trygg.
- Personalen arbetar på ett sätt som säkerställer att de insatser som ges är lättillgängliga och att det är enkelt för den äldre personen att komma i kontakt med ansvarig personal.

Meningsfull tillvaro

Av 8 kap. 2 § socialtjänstlagen (2025:400) framgår det att socialnämnden ska arbeta för att äldre personer får möjlighet att ha en aktiv och meningsfull tillvaro i gemenskap med andra.

Den nämnd som har ansvar för verksamhet inom socialtjänsten eller den som yrkesmässigt bedriver enskild verksamhet bör beakta följande aspekter i syfte att verka för att äldre personer ska uppfatta sin tillvaro som meningsfull:

- Personalen beaktar den äldre personens behov av socialt innehåll i insatserna.
- Personalen skapar förutsättningar för den äldre personen att uppleva en meningsfull tillvaro, alltifrån möjligheten att utöva någon fysisk aktivitet till att han eller hon kan leva enligt sin kultur, livsåskådning och tro.
- Personalen bidrar till att stärka den äldre personens självkänsla och tilltro till sin egen förmåga.

Denna författning träder i kraft den 1 juli 2025.

Socialstyrelsen

BJÖRN ERIKSSON

Tove Silfvrell

HSLF-FS
2025:23

HSLF-FS kan laddas ned eller beställas via
Socialstyrelsens publikationsservice
webb: www.socialstyrelsen.se/publikationer
e-post: publikationsservice@socialstyrelsen.se

Elanders Sverige AB, Vällingby 2025